

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 82/05-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Anny Baníkovej, bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. R. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 49/92, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Anny Baníkovej **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2005 doručená sťažnosť Anny Baníkovej, bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 49/92.

Sťažovateľka sa opakovane (v nadväznosti na nález ústavného súdu z 21. mája 2003, ktorým rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v označenom konaní porušené bolo) obrátila na ústavný súd so sťažnosťou, ktorej obsahom je namietanie porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v označenom konaní.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že napriek nálezu ústavného súdu je postup okresného súdu poznačený zbytočnými prietahmi v konaní, čo dokumentuje postupom súdu od 11. mája 2001 do 19. októbra 2004.

Od 11. mája 2001 do rozhodnutia ústavného súdu 21. mája 2003, t. j. od rozhodnutia okresného súdu vypracovať kontrolný znalecký posudok inštitúciou, okresný súd rozhodoval o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, o zložení trov na znalecké dokazovanie, pričom v obidvoch prípadoch sťažovateľka využila podanie odvolania. V tomto období bolo taktiež potrebné postúpiť vec na rozhodnutie o vylúčení konajúcej sudkyne z prejednávania a rozhodovania vecí vzhľadom na to, že vyslovila vo veci svoju zaujatosť.

Čo sa týka postupu okresného súdu po 21. máji 2003 v označenom konaní, sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozhodoval o predpojatosti konajúcej sudkyne vo veci tak, že ju z prejednávania a rozhodovania vecí uznesením z 23. októbra 2003 nevylúčil. Na výzvu okresného súdu z 8. decembra 2003 sťažovateľka 21. decembra 2003 oznámila, že trvá na kontrolnom znaleckom dokazovaní. Uznesením z 5. januára 2004, t. j. po viac ako 5 mesiacoch od uznesenia krajského súdu z 1. augusta 2003 okresný súd rozhodol, že jej nepriznáva oslobodenie od súdnych poplatkov, proti čomu sa sťažovateľka 20. januára 2004 odvolala. O odvolaní rozhodol krajský súd 20. februára 2004 tak, že priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 80 %; toto rozhodnutie bolo sťažovateľke doručené 14. apríla 2004 a sťažovateľka 20. apríla 2004 zaplatila preddavok na znalecké dokazovanie.

Okresný súd uznesením z 12. mája 2004, t. j. po troch rokoch od podania návrhu sťažovateľky, nariadil kontrolné znalecké dokazovanie a na jeho vykonanie ustanovil znalca. Ustanovený znalec 26. júla 2004 oznámil súdu, že sa cíti byť vo veci vypracovania kontrolného znaleckého posudku zaujatý. Uznesením z 2. augusta 2004 rozhodol okresný súd o tom, že ustanovený súdny znalec nie je vylúčený.

Medzitým sťažovateľka 30. júna 2004 navrhla, aby okresný súd vydal predbežné opatrenie týkajúce sa predmetnej nehnuteľnosti, ktoré okresný súd uznesením z 2. augusta 2004 zamietol, argumentujúc nesplnením hmotnoprávnych a procesnoprávnych podmienok na jeho vydanie. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu sa sťažovateľka taktiež odvolala. V nadväznosti na obsah podania právneho zástupcu sťažovateľky v predmetnom odvolaní voči uzneseniu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia konajúca sudkyňa vyslovila svoju zaujatosť ďalej vo veci konať a rozhodovať; o vylúčení sudkyne rozhodol krajský súd tak, že nie je z prejednávania a rozhodovania veci vylúčená. Uvedené rozhodnutie bolo okresnému súdu doručené 19. októbra 2004.

Na základe uvedeného postupu okresného súdu sťažovateľka dospela k záveru, že postupom okresného súdu je porušované jej základné právo na prerokovanie sťažnosti bez zbytočných prietahov v označenom konaní. Argumentuje tým, že *„v dôsledku nepriaznivých vzťahov sťažovateľky so žalovaným, je značným spôsobom obmedzené jej právo užívať a nakladať s predmetom vlastníctva. Dĺžka konania bez konečného rozhodnutia vo veci (konanie je na súde vedené už viac ako 13 rokov) má za následok aj výrazné znehodnocovanie nehnuteľnosti, ktorá je predmetom spoluvlastníckeho práva sťažovateľky. Dňa 13. 3. 2003 bolo mestom Poprad vydané rozhodnutie, ktorým bola spoluvlastníkom nehnuteľnosti, t. j. sťažovateľke a žalovanému, uložená povinnosť vykonať na predmetnej nehnuteľnosti neodkladné zabezpečovacie práce. V dôsledku už spomínaných pretrvávajúcich nepriaznivých vzťahov medzi sťažovateľkou a žalovaným (čo bolo aj základným dôvodom podania žaloby zo strany sťažovateľky) medzi nimi k dohode o vykonaní neodkladných zabezpečovacích prác nedošlo a rozhodnutie o nariadení neodkladných zabezpečovacích prác sa stalo exekučným titulom exekučného konania prebiehajúceho na exekučnom úrade Mgr. Marcely Zimmerovej v Michalovciach pod č. k.: Ex 623/2003.“*

Od ústavného súdu sťažovateľka žiada, aby prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a takto rozhodol:

„1. Základné právo Anny Baníkovej, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, zaručené podľa ustanovenia článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11 C 49/92, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Poprad prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 49/92 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Anne Baníkovej priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 000, Sk, ktoré jej je povinný zaplatiť Okresný súd Poprad do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad je povinný nahradiť Anne Baníkovej trovy právneho zastúpenia vo výške 5 280,-Sk do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

Sumu primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka zdôvodňuje vysokou mierou právnej neistoty a vzhľadom na dĺžku súdneho konania hrozbou značného znehodnotenia stavby.

Úhradu trov konania požaduje sťažovateľka v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátom za poskytovanie právnych služieb za dva úkony právnej pomoci (po 2 501 Sk) a dvakrát režijný paušál (136 Sk) spolu v sume 5 280 Sk.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

V súvislosti s odmietnutím sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti ústavný súd uvádza, že o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh možno preto považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Sťažovateľka sa dožaduje vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 49/92 bez toho, že by v petite návrhu na rozhodnutie zohľadnila skutočnosť, že ústavný súd už vo veci rozhodoval. Súc viazaný návrhom na začatie konania podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde posudzoval ústavný súd namietané porušenie základných práv sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa dvoch časových období

a) od podania návrhu na začatie konania okresnému súdu do rozhodnutia ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 235/02 z 21. mája 2003;

b) od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 235/02 z 21. mája 2003.

a) Podľa názoru ústavného súdu je sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorá sa týka jej žiadosti o vyslovenie zbytočných prietáhov v namietanom konaní v období od podania návrhu na začatie konania okresnému súdu do rozhodnutia ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 235/02 z 21. mája 2003, podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde neprípustná, pretože ústavný súd už v rovnakej veci meritórne rozhodol. Z toho dôvodu ústavný súd odmietol túto časť sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti.

b) Pri posudzovaní tej časti sťažnosti, ktorá sa týka obdobia od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 235/02 z 21. mája 2003, ústavný súd skúmal, či by bola možnosť vysloviť porušenie označeného základného práva sťažovateľky po prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie, a zistil, že tomu tak nie je.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 18. februára 2005 síce neuviedla žiadne skutočnosti o postupe okresného súdu po 19. októbri 2004, ústavný súd však na základe informácie od predsedu okresného súdu zistil, že po vrátení veci okresnému súdu krajským súdom vyzval okresný súd 20. októbra 2004 súdneho znalca na doplnenie a opravu svojho podania voči uzneseniu z 2. augusta 2004, ktorým ho nevyлúčil z vykonávania úkonov kontrolného znaleckého dokazovania. Podaním z 15. novembra 2004 okresný súd požiadal Poštu Žilina o oznámenie dátumu prevzatia doporučenej súdnej zásielky znalcovi. Dňa 23. novembra 2004 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu, ktorým rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Uznesením z 27. decembra 2004 krajský súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že návrhu na vydanie predbežného opatrenia vyhovel. Spis bol vrátený okresnému súdu 20. januára 2005. Od 1. januára 2005 z dôvodu dočasného pridelenia zákonného sudcu na krajský súd bola vec pridelená na ďalšie konanie zastupujúcemu sudcovi. Tento po oboznámení sa s obsahom spisu opätovne vyzval znalca na vyjadrenie sa k vznesenej námietke zaujatosti znalca a následne listom z 22. februára 2005 požiadal

Katastrálny úrad, Správu katastra Poprad o predloženie aktuálneho výpisu z LV č. 567 k. ú. Poprad. Po vyjadrení ustanoveného znalca súd rozhodne o prípadnej zmene znalca vzhľadom na vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania.

Zo samotnej sťažnosti sťažovateľky vyplynulo, že okresný súd v tomto období nebol nečinný, ale sa zaoberal predovšetkým rozhodovaním o procesných otázkach, v zásade na návrh sťažovateľky, o ktorých sa z dôvodu využitia práva sťažovateľky na podanie opravných prostriedkov rozhodovalo vždy v dvoch stupňoch, čo malo objektívny vplyv na dĺžku rozhodovania o jednotlivých návrhoch.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno účastníkovi konania (ani sťažovateľke) vyčítať to, že robí procesné úkony, na ktoré je oprávnený podľa Občianskeho súdneho poriadku. to sa vzťahuje na podávanie odvolaní, žiadostí o oslobodenie od súdnych poplatkov, námietok zaujatosti, návrhov na nariadenie predbežného opatrenia a podobne. Na druhej strane využívanie týchto oprávnení účastníka konania vyžaduje rozhodovanie o týchto úkonoch, žiadostiach, návrhoch a opravných prostriedkoch. Čas potrebný na rozhodnutie, v akých prípadoch však nemožno považovať za zbytočný priesťah za predpokladu, že rozhodovanie o úkonoch, žiadostiach, návrhoch a opravných prostriedkoch účastníka nepresiahne rozumnú dobu. K tomu však po prvom náleze ústavného súdu nedošlo. Na tomto mieste treba uviesť, že tento záver platí predovšetkým v sporovom konaní. V takom druhu civilného procesu účastník musí nielen vyvíjať svoju procesnú aktivitu takým smerom, aby sa v jej dôsledku nepredĺžilo konanie, ale aj robiť svoje úkony tak, aby nedal zákonnému sudcovi dôvod na jeho rozhodnutie vyhlásiť vlastnú zaujatosť vo veci smej, tak ako sa to stalo v prípade niektorých podaní sťažovateľky.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil (II. ÚS 171/03), že námietka zaujatosti sudcu je právom a súčasne povinnosťou procesnej povahy, ktoré sú spojené s oznamovacou povinnosťou sudcu voči predsedovi súdu. Takýto úkon zákonného sudcu je spojený aj s konaním a rozhodovaním o ňom zo strany nadriadeného súdu. Obdobie potrebné na rozhodovanie o uplatnených právach sudcov sa z tohto dôvodu nepovažuje za obdobie, v ktorom vznikajú zbytočné priesťahy v konaní pred podriadeným

súdom, ak rozhodovanie neprekročilo taktiež únosnú mieru. Podľa názoru ústavného súdu táto hranica časovej únosnosti rozhodovania nadriadeného súdu podľa § 16 Občianskeho súdneho poriadku prekročená nebola.

Vychádzajúc z uvedených záverov, z obsahu nálezu sp. zn. II. ÚS 235/02 a postupu okresného súdu (aj Krajského súdu v Prešove, ktorý rozhodoval o procesných požiadavkách sťažovateľky) ústavný súd nezistil reálnu možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľkou označeného základného práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Preto sťažnosť napádajúcu zbytočné prietahy v konaní pred okresným súdom od doručenia nálezu sp. zn. II. ÚS 235/02 až do rozhodovania ústavného súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2005